

LUNDS
UNIVERSITET

Grönt är skönt?

En fallstudie av Die Grünen och Miljöpartiet de gröna

Johanna Helgesson & Agnes Jinstrand

Uppsats: STVA22

Höstterminen 2022

Handledare: Robert Klemmensen

Abstract:

Varför är vissa gröna partier framgångsrika och andra inte? Denna studie har för avsikt att besvara denna frågeställning genom en jämförelse mellan två fall. Dessa fall utgörs av två länder, Sverige och Tyskland, som liknar varandra vad gäller flera relevanta aspekter, men vars gröna partier ändå har rönt olika stor framgång. Vår studie utgår från en hypotes om att det krävs såväl gynnsamma politiska förutsättningar som en befolkning som är oroad och engagerad för klimatet. Vi grundar denna hypotes i relevant tidigare forskning dels om nischpartier, dels om hur röstningsbeteende förändras till följd av oro för klimatförändringar. För att besvara frågeställningen har vi för det första undersökt hur både de gröna partierna och andra, konkurrerande partier ställt sig i klimatfrågan de senaste 20 åren. Detta genom att bedriva en kvantitativ innehållsanalys av deras partiprogram. För det andra har vi sett till opinionundersökningar som visar olika europeers syn på klimatförändringar och människans eventuella del i dessa. Resultatet av undersökningarna visar att det finns en större oro för klimatkrisen i Tyskland, vilket kan vara en förklaring till varför die Grünen har nått större framgång än Miljöpartiet. Huruvida de politiska förutsättningarna är mer gynnsamma för Die Grünen än för Miljöpartiet är svårare att ge ett entydigt svar på med hjälp av en kvantitativ innehållsanalys eftersom nyanser av klimatbegreppet kan gå förlorade. Det finns dock andra politiska förutsättningar som kan påverka de olika partiernas framgång, såsom existensen av fler partier med grön profil i parlamentet.

Innehållsförteckning:

1. Introduktion	4
1.1. Problemformulering	4
1.2. Syfte och frågeställning	4
2. Teori	5
2.1. Grön ideologi	5
2.2. Motivation.....	6
2.3. Politiska förutsättningar	6
2.4. Hypotes	8
3. Metod och material	8
3.1. Forskningsdesign och val av fall	8
3.2 Operationalisering	9
3.2.1 Politiska förutsättningar	9
3.2.2 Motivation	11
4. Resultat	11
4.1. Politiskt utrymme	12
4.1.1. Miljöpartiet de Gröna/Die Grünen	12
4.1.2. Socialdemokraterna/Sozialdemokratische Partei Deutschland	13
4.1.3. Moderaterna /Christlich Demokratische Union.....	14
4.1.4. Sammanfattning	16
4.2. Motivation	17
5. Diskussion	18
5.1. Politiska förutsättningar	19
5.2. Motivation	21
5.3. Andra potentiella förklaringar	22
6. Slutsats	23

1. Introduktion

1.1. Problemformulering

Europa har de senaste åren upplevt flera klimatrelaterade kriser där invånare har fått möta effekterna av klimatförändringar på nära håll. Trots att klimatförändringar och hur vi ska gå tillväga för att stoppa dem är ett flitigt debatterat ämne och det är angeläget för politiker att agera och ha en tydlig handlingsplan, är det inte självklart att alla gröna partier når framgång. Denna uppsats har för avsikt att kartlägga potentiella förklaringsfaktorer rörande varför vissa gröna partier når framgång och andra inte. Som grund för vår hypotes ligger litteratur om såväl nischpartier generellt som studier om specifikt gröna partier och hur klimatfrågan hanteras. Materialet som används i studien är dels partiprogram som visar på vilken politik det gröna partiet och konkurrerande partier för, dels opinionsundersökningar som visar hur viktig miljö och klimat är för väljare och vad det är som kan påverka detta. Uppsatsen är upplagd som följande: Till en början presenteras frågeställningen. Detta följs av en teoridel där vi redogör för våra hypoteser och sammanfattar tidigare forskning som är relevant för ämnet. Därefter redovisas vilket material vi använt oss av samt vilken metod som undersökningen genomförts med hjälp av. Efter detta presenteras resultatet av undersökningen, för att därefter diskutera vad vi kom fram till. Avslutningsvis redogörs det för de slutsatser vi kommit fram till.

1.2. Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att finna vad det är som kännetecknar ett framgångsrikt grönt parti. Vi vill undersöka om, och isåfall hur, röstbeteende påverkats av de senaste årens klimatkriser. Vi vill dessutom få reda på huruvida det behöver föreligga specifika politiska förutsättningar för att ett grönt parti ska kunna nå större framgångar och få ett bredare inflytande. Vår förhoppning är att vårt resultat därefter ska kunna vara användbart inom två olika fält. Dels bidrar vår studie med mer kunskap om specifikt grön politik och hur klimatfrågan lyfts, dels bidrar den med kunskap om nischpartier i allmänhet och om hur den partipolitiska kartan kan ritas om till följd av att en specifik fråga blir allt viktigare. Denna kunskap kan därmed vara användbar för gröna partier som vill veta varför de inte lyckas vinna röster, trots att klimatförändringarna drabbar oss värre än tidigare. Resultatet från denna undersökning kan också ligga till grund för fler studier om nischpartier och hur de kan lyckas få inflytande i partipolitiken. Frågeställningen vi vill besvara i denna uppsats är alltså: Vilka förklaringsfaktorer går det att identifiera till varför ett grönt parti blir framgångsrikt?

2. Teori

Eftersom gröna partier är ett relativt nytt fenomen och tidigare forskning har varit mer inriktad på att förklara och utveckla teorier om grön ideologi, finns det inget tydligt teoretiskt ramverk som kan styra vår analys. Vad som däremot finns är stora mängder forskning som diskuterar uppkomsten av nya partier, hur kriser påverkar röstningsmönster samt vad inträdet av nischpartier får för konsekvenser för mer etablerade partier. Det är denna forskning som ligger till grund för den hypotes vi bildat oss om vad som förklarar ett grönt partis potentiella framgång. I teoridelen följer till en början en presentation som förklarar vad grön ideologi är. Det är relevant att i korta drag redogöra för vad grön ideologi är eftersom det är den som ligger till grund för den politik de gröna partierna som vi är intresserad av vill genomföra. Eftersom grön ideologi har klimatet i huvudfokus tänker vi dessutom använda grön ideologi som en idealtyp för att avgöra hur ambitiös ett partis klimatpolitik är. Efter stycket om grön ideologi presenteras tidigare forskning som rör våra förklaringsfaktorer. Till en början behandlas forskning som kan förklara eventuella skillnader i motivation, därefter redogörs det för den litteratur som berör politiska förutsättningar. Slutligen presenteras vår hypotes.

2.1. Grön ideologi

Utgångspunkten hos de gröna partierna runt om i Europa är grön ideologi. Grön ideologi växte fram under den gröna vågen på 1970-talet genom ett folkligt engagemang i frågor rörande miljö och klimat. Den gröna ideologin som också kallas för ekologism är ett politiskt synsätt som står utanför de traditionella ideologierna som konservatism, liberalism och socialism (Humphrey, 2013, s.422-438). Det betyder att den inte har en tydlig plats på höger-vänsterskalan. Grön ideologi kan istället sammankopplas med traditionella ideologierna liberalism och socialism, vilket har gett uppkomst till politiska inriktningar som ekoliberalism och ekosocialism. Idén om en hållbar framtid är grunden för ideologin, men det syftar inte endast till klimatet. Även ett hållbart samhälle för människorna som lever där är en viktig fråga för grön ideologi. Den gröna ideologin är i grund och botten en samling tankeströmningar som menar att människan är en del av ett större ekosystem. Mänskligheten måste därför leva som att vi är en del av ett kretslopp och vi kan därmed inte nyttja resurser för egen vinning utan tanke på andra. Denna idé benämns också som ekocentrism och menar att människan utgör en lika stor del av ekosystemet som andra grupper, men inte har någon särställning i förhållande till resterande levande organismer på planeten (ibid.). Det är också denna tankefigur som är grundläggande för vår analys av klimatpolitik och avgör vad som

utgör en ambitiös klimatpolitik. Sätter partierna exempelvis människan och hennes behov eller strävan efter eventuell ekonomisk tillväxt över målet att skapa en hållbar framtid för alla på planeten?

2.2. Motivation

Den första potentiella förklaringsfaktor som kan ligga till grund för att vissa gröna partier blir framgångsrika och andra inte benämner vi som *motivation*. Det kan verka som ett självklart antagande, men vi anser att en förutsättning för att gröna partier ska kunna nå större framgångar är att de är verksamma inom ett land där väljarna anser att miljön är en så pass viktig fråga att de väljer att prioritera den högst. Varför väljare kan känna sig olika motiverade att prioritera klimatet kan bero på vilken grad de upplevt eller påverkas av klimatförändringar. I en studie publicerad av Hoffman m.fl. (2022), konstateras att upplevelser av klimatförändringar såsom avvikande temperaturer, extrem torka eller översvämningar kan leda till ökad oro för klimatet, vilket i sin tur leder till en ökad medvetenhet om konsekvenserna av klimatkrisen. Detta leder i sin tur till att stödet för gröna partier ökar. Ett liknande resultat kommer Baccini och Leeman (2020) fram till i sin studie av hur röstningsbeteende i Schweiz förändrats före och efter naturkatastrofer. De kommer fram till att upplevelsen av en mindre naturkatastrof leder till ett ökat stöd för miljövänlig politik. Eftersom det är svårt att tydligt definiera vad en klimatrelaterad naturkatastrof faktiskt är, och det inte alltid går att sätta fingret på exakt vad det som orsakat en naturkatastrof, väljer vi att fokusera snarare på hur uppfattningarna av klimatförändringar kan skilja sig. Vår teori är alltså att det kommer gå bättre för gröna partier i länder där oron för klimatförändringar är större.

2.3. Politiska förutsättningar

Den andra förklaringsfaktorn benämner vi som politiska förutsättningar. Vilka förutsättningar föreligger det som kan göra det lättare för ett grönt parti att få bredare stöd, nå parlament eller ingå i regering? En första politisk förutsättning som kan styra gröna partiers möjligheter att nå parlament är vilket valsystem partiet i fråga är verksamt inom. Enligt statsvetaren Maurice Duverger leder majoritetsvals system generellt sett till tvåpartisystem, medan proportionella vals system leder till flerpartisystem (Gallagher, 2020, s.184). Ett mindre nischparti kan därför ha svårare att nå någon faktiskt makt i ett majoritetsvals system. Detta eftersom det krävs en

mycket stor röstandel innan partiet i fråga blir ett hot mot de etablerade partierna som makten vanligtvis alternerar mellan.

Ytterligare en politisk förutsättning viktig att ta i beaktning är hur gröna de andra partierna i parlamentet är. Vår teori är att behovet av ett grönt parti kan komma att försvinna om övriga partier, och inte minst de större och väletablerade partierna, lyckas hantera klimatfrågan på ett enligt befolkningen tillfredsställande sätt. I en studie från 2013 menar Spoon, Hobolt och De Vries att hur fokuserade andra partier är på en nischfråga beror på två saker: dels hur stort hot nischpartiet i fråga utgör för det etablerade partiet, dels hur nära de befinner sig varandra ideologiskt. Skulle ett grönt parti vinna en stor mängd röster skulle alltså andra partier försöka lyfta deras fråga för att vinna tillbaka rösterna, och de är än mer benägna att göra detta om de dessutom har liknande ståndpunkter i övrigt. Spoon, Hobolt och de Vries kom fram till sitt resultat genom att genomföra en tidsserieanalys av 19 västeuropeiska länder. De undersökte då specifikt vilket hot gröna partier utgör samt i vilken mån klimatfrågan blir viktig även för andra. Detta ger oss alltså anledning att tro att politiska förutsättningar kan påverka huruvida gröna partier ens har en chans att vinna makt.

Hur mainstream-partier väljer att svara mot nischpartier och den fråga de driver kan också ligga till grund för varför vissa nischpartier lyckas bättre än andra. I en artikel publicerad 2005 presenterar Bonnie M. Meguid resultatet efter att ha studerat ett flertal europeiska länder och hur stor framgång nischpartierna har nått där. Meguid kommer fram till att det val av strategi mainstream-partiet bestämmer sig för har stor inverkan på vilken chans ett nischparti har att nå framgång. Mainstream-partierna kan välja mellan tre strategier. Den första strategin kallar Meguid för *dismissive* och den går i korta drag ut på att partiet håller sig utanför eller rent av ignorerar de frågor nischpartierna driver. Använder partier sig av den andra strategin, *accommodative*, väljer de istället att närma sig nischpartiet och de frågor de lyfter något. Slutligen kan partierna välja att inta en *adversarial* position, vilket är att de intar den motsatta inställningen till den politik nischpartiet driver. Det finns fördelar och nackdelar med vardera strategin (Meguid, 2005, s.349). Att som mainstream-parti använda sig av en avfärdande strategi (*dismissive*) kan vara fördelaktigt såtillvida att det signalerar att frågan är obetydlig. Lyckas mainstream-partiet övertyga väljarna om att så är fallet kommer detta leda till att nischpartiet förlorar röster. Använder sig partiet istället av en tillmötesgående strategi (*accommodative*) kommer de inte ignorera frågan utan snarare försöka inkludera den i sin egen politik. Detta kan vara en framgångsrik strategi eftersom de då erbjuder ett alternativ att

rösta på för de som annars skulle lägga sin röst på nischpartiet. Bestämmer sig ett större parti för att överta en nischfråga från ett nischparti har de dessutom ett visst försprång såtillvida att de har en större exekutiv makt och dessutom större erfarenhet av att driva igenom förslag. Den tredje och sista strategin, adversarial, där partierna positionerar sig på motsatt sida från nischpartiet leder till att nischpartiet etablerar en än tydligare äganderätt över den specifika frågan. Detta är den kanske mest riskabla strategin. Den kan å ena sidan leda till ett ökat väljarstöd om frågan rör något kontroversiellt som många väljare har starka åsikter om. Mainstream-partiet som intar en adversarial position kan då tillfredsställa de väljare som inte känt sig representerade tidigare. Å andra sidan kan nischpartier också vinna röster genom att ett mainstream-parti svarar på detta sätt eftersom de ännu tydligare etablerar "ägande" över den specifika frågan.

2.4. Hypotes

Vår hypotes är att det krävs ett samspel mellan dessa två faktorer för att ett grönt parti ska nå framgång. Det behövs alltså både motiverade väljare som vill prioritera miljön, men också ett politiskt utrymme att driva klimatfrågan som endast det gröna partiet kan lyckas fylla.

3. Metod och Material

3.1. Forskningsdesign och val av fall

Forskningsfrågan undersöks genom en komparativ fallstudie av gröna partier i två länder som liknar varandra på flera olika sätt. De fall vi har valt är Die Grünen i Tyskland och Miljöpartiet de Gröna i Sverige. Vi anser att en komparativ fallstudie är lämplig för att undersöka vår frågeställning eftersom det vi avser att göra är att identifiera möjliga förklaringsfaktorer till varför vissa gröna partier är framgångsrika. Vi anser att det är lämpligt att se specifikt på Sverige och Tyskland eftersom det är två länder som liknar varandra i flera avseenden men som har olika framgångsrika partier med tydlig grön profil. I de senaste parlamentsvalen fick till exempel Die Grünen i Tyskland 14,8 % (Der Bundeswahlleiter). Miljöpartiet fick däremot endast 5% (Valmyndigheten). Länderna liknar för det första varandra beträffande valsystem. Tyskland har förvisso ett så kallat blandat valsystem, där väljare får rösta både i enmansvalkretsar och flermansvalkretsar för att tillsätta sina parlamentsledamöter, men eftersom det är det proportionella valet som är styrande för mandatfördelningen räknas Tyskland ändå som ett proportionellt valsystem (Riksdagen 2003). Även Sverige har ett proportionellt valsystem. För det andra har länderna liknande

partisystem och de får båda kategoriseras som flerpartisystem eftersom de har åtta partier representerade i vardera parlamentet. För det tredje ligger länderna förhållandevis nära varandra, både rent geografiskt och kulturellt, vilket ger oss anledning att tro att de skulle kunna dela värderingar som påverkar hur de väljer att rösta.

Utöver att länderna är lika varandra liknar även partierna i respektive land varandra på flera sätt. Die Grünen i Tyskland och Miljöpartiet i Sverige liknar varandra både beträffande uppkomst, intern partistruktur med exempelvis två språkrör istället för en partiledare, samt vilket parti de valt att ingå samarbete med. Genom att undersöka dessa fall hoppas vi kunna komma fram till vad som skiljer dem åt och på så sätt hitta förklaringsfaktorer till de olika utfallen.

3.2 Operationalisering

3.2.1 Politiska förutsättningar

Vi har valt att operationalisera politiska förutsättningar genom att se till hur gröna andra partier är. Detta eftersom vi utgår från idén att det krävs ett politiskt utrymme som endast ett grönt parti kan fylla för att ett grönt parti ska kunna bli framgångsrikt. För att kunna undersöka hur gröna andra partier är behöver vi se till hur ambitiös andra partiers klimatpolitik är och har varit. Att definiera klimatpolitik och därefter operationalisera är inte helt enkelt eftersom olika partier innefattar olika mycket i sin definition. Vi definierar dock klimatpolitik som politiska åtgärder som syftar till att förhindra global uppvärmning och konsekvenserna som kan uppstå till följd av denna. Vi ska mäta hur ambitiös klimatpolitik de olika partierna för genom att bedriva en kvantitativ innehållsanalys av respektive grönt partis partiprogram såväl som partiprogrammen för de två största partierna i respektive land. Den kvantitativa innehållsanalysen genomförs med hjälp av ett kodschema som avser att fånga skillnader och likheter i klimatpolitikens ambitionsnivå, med utgångspunkt från hur väl den överensstämmer med grön ideologi.

Partiprogrammen som vi ska analysera är Die Grünen, CDU och SPD i Tyskland, samt Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Moderaterna i Sverige. Socialdemokraterna och SPD är relevanta att undersöka eftersom bägge dessa partier är samarbetspartier eller tidigare samarbetspartier till de gröna partierna. De positionerar sig dessutom rent ideologiskt likt de gröna partierna. Att se till moderaterna respektive CDU:s partiprogram är intressant eftersom

det är den största konkurrenten till Socialdemokraterna och SPD. Att undersöka även deras partiprogram och se i vilken mån de lyfter klimatet kan hjälpa oss dra slutsatser om huruvida partier som är ideologiskt nära de gröna partierna är mer benägna att lyfta klimatfrågan. Om inte kan vi dra slutsatsen att det istället föreligger en allmän trend åt något håll. För att avgränsa materialet något har vi valt att fokusera på partiprogram från 2002 och framåt. De frågor/variabelvärden vi valt för att mäta klimatpolitik är följande:

V1: Vilket parti står bakom partiprogrammet?

Svar: Vardera parti har en fyrsiffrig kod.

V2: Från vilket år är partiprogrammet?

Svar: I årtal

V3: Finns det rubrik om specifikt miljö och klimat?

1. Ja

2. Nej

V4: Nämns hållbar utveckling?

1. Ja

2. Nej

V5: Presenteras det direkt omiljövänliga förslag?

1. Ja

2. Nej

V6: Nämns förnybar energi:

1. Ja

2. Nej

V7: Nämns miljön i icke-klimatrelaterade frågor?

1. Ja

2. Nej

V8: Är förslagen om grön omställning formulerad i konkreta förslag:

1. Ja

2. Nej

Frågorna har utformats med syfte att fånga upp samt ringa in vad som skiljer en ambitiös klimatpolitik mot en mindre ambitiös. Vi har utformat frågorna efter idén att en ambitiös klimatpolitik kännetecknas dels av att miljö och klimat får ta någon del av partiprogrammen, dels att de mål som presenteras konkretiseras med reella förslag. Frågorna har även till avsikt

att fånga upp huruvida klimatfrågan lyfts som en separat del från resterande politiska förslag, eller om frågan är en grundsten i all förd politik, som grön ideologi skulle förespråka. För att undersökningen skulle vara möjlig att genomföra på en relativt stor mängd partiprogram var frågorna tvungna att vara relativt begränsade i sin utformning och lyckas därför inte fånga upp nyansskillnader i den mån vi egentligen skulle ha önskat. Det hade dock varit önskvärt om frågorna hade varit mer detaljerade. Vi anser likväl att de åtta frågor vårt kodschema består av lyckas ringa in de mest grundläggande skillnaderna mellan de olika partiernas klimatpolitik på ett bra vis. För att säkerställa att resultatet från kodschemat är tillförlitligt har även ett reliabilitetstest genomförts.

3.2.2 Motivation

Gällande vår andra potentiella förklaringsfaktor, motivationen hos människor att rösta grönt, avser vi att undersöka detta genom att se till opinionsundersökningar kring attityder om miljö och klimat. Vår teori är att, som vi tidigare nämnt, det krävs en motivation hos befolkningen till varför de ska rösta grönt. De behöver vara oroad över klimatförändringar och se sitt eget ansvar i att försöka stoppa dem. Är det så att det föreligger ett större engagemang och en större oro för klimatet i allmänhet i Tyskland kan detta förklara varför det går bättre för Die Grünen än för Miljöpartiet. Föreligger det däremot inte någon sådan skillnad går det att konstatera att det inte är brist på motivation eller engagemang för den frågan ett nischparti driver som ligger till grund för hur framgångsrika de blir. Vår förhoppning är att det ska gå att dra intressanta slutsatser om hur ett engagemang i en specifik fråga kan leda till olika röstbeteenden i olika länder. Opinionsundersökningarna vi använder oss av tillhandahålls av European Social Survey. De sammanställer resultat efter att ha genomfört intervjuer som beskriver hur olika européer förhåller sig till klimatförändringarna och huruvida människorna i fråga tror att de är orsakade av människan. De visar också hur stort ansvar som upplevs att vi som individer har för att försöka stoppa dem.

4. Resultat

Nedan följer en sammanställning av hur respektive partis gröna politik har varit formulerad i partiprogrammen. Till en början presenteras resultatet för de gröna partierna, Miljöpartiet respektive Die Grünen. Detta följs av en redogörelse av Socialdemokraterna och Sozialdemokratische Partei Deutschland, för att avslutningsvis redovisa resultatet av Moderaterna och Christlich Demokratische Union. Därefter redogör vi för

opinionsundersökningen från European Social Survey och beskriver hur motiverade befolkningen i Tyskland respektive Sverige är för klimatet.

4.1. Politiskt utrymme

4.1.1. Miljöpartiet de Gröna/Die Grünen

Gemensamt för de båda gröna partierna är, inte helt förvånande, genomgående prioriterar klimatfrågan högst i alla partiprogram över samtliga undersökta år. Resultaten från kodschemat visar på en oförändrad politik, variabelvärdena förblir detsamma och partierna har alltså inte blivit vare sig mer eller mindre inriktade på klimatet med åren. Bägge partierna lyfter dock fler frågor än endast klimatet idag. I samtliga partiprogram går det att finna flertalet rubriker som behandlar miljö, men klimatet lyfts även i de rubriker som inte har till huvudsyfte att lyfta frågan. Den gröna ideologin och dess tanke om att vad ett hållbart samhälle innebär kan tydligt uttydas. Idén om solidaritet med naturen, människorna som lever idag och solidaritet med de som kommer leva i framtiden blir tydlig genom vilka förslag de väljer att lägga fram även inom politik som inte specifikt rör miljö. Ett exempel på detta är hur de gröna partierna diskuterar utrikespolitik, då de lägger stor vikt vid exempelvis försvaret av mänskliga rättigheter eller att förhindra vapenhandel. Beträffande den faktiska klimatpolitiken är den tydligt formulerad i konkreta förslag där det både motiveras varför dessa förslag är viktiga samt förklarar hur de ska verkställas.

Viktigt att nämna är att det även föreligger skillnader beträffande vilken politik Miljöpartiet och Die Grünen vill genomföra. Detta trots att de till mångt och mycket är överens om vilka mål de vill ställa upp samt hur det ska vara möjligt att nå dessa. Skillnaderna mellan Miljöpartiet och Die Grünen är dock inte något som vårt kodschema fångar upp eftersom det har för avsikt att undersöka specifikt klimatpolitik och inte i samma mån politik som rör andra frågor. Att partierna då kan tänka olika om annan politik är inte något som tydligt påvisas i kodschemat, men det är viktigt att nämna, för att inte tro att de delar syn i alla frågor. Detta eftersom det kan ha en påverkan på varför det går bättre för Die Grünen. Ett exempel på en fråga där partierna uttrycker olika åsikt är NATO. Die Grünen ifrågasätter inte NATOs arbete medan Miljöpartiet, iallafall tidigare, kritiserat organisationen och motsatt sig ett svenskt medlemskap.

Vad som skiljer de gröna partierna mest från övriga partier vi undersöker är hur förslagen som rör miljön är formulerade. De gröna partiernas förslag är inte i första hand kopplade till grön energi eller grön innovation som övriga partier gärna lyfter. De lyfter istället även frågor om biologisk mångfald och hur den ska få utökat skydd, de vill införa förbud av farliga kemikalier, samt göra det enklare för privatpersoner att resa klimatsmart. Där de andra partierna vill uppmuntra den enskilda individen att leva mer miljövänligt är de gröna partierna mer fokuserade på att folket som ett kollektiv måste förändras. För att detta i sin tur ska vara möjligt tycks de gröna förespråka inte endast uppmuntran till att leva ett klimatneutralt liv, utan även restriktioner. Varför det är så kan förklaras av att de gröna partierna har klimatet som sin huvudfråga och därför tycker att det är en så pass brådskande fråga att samhället måste förändras direkt. Tilltron till att människor kommer förstå allvaret på egen hand är inte tillräcklig. Vidare lyfter även de gröna partierna förslag om hur de ska förändra klimatet genom internationellt samarbete, speciellt genom EU genom att exempelvis reformera EU:s regler för statsstöd.

4.1.2. Socialdemokraterna/Sozialdemokratische Partei Deutschland

SPD i Tyskland visar på en mer föränderlig position beträffande var de står klimatpolitiskt. Detta visar sig dels genom att de tycker olika om olika frågor som behandlar klimatet, dels genom att de kan ändra sin syn mellan olika år och partiprogram. Det går inte att utläsa några specifika trender såsom att de skulle ha blivit mer eller mindre engagerade i klimatfrågan. Partiprogrammet 2009 sticker dock ut i mängden genom att vara det som visar på den kanske allra mest ambitiösa klimatpolitiken. I detta partiprogram lyfter SPD flera klimatfrågor som inte rör omställningen till grön energi. Omställningen till grön energi är annars den fråga som rör klimatet som SPD brukar fokusera på. Ett exempel på en fråga som SPD lyfter i partiprogrammet 2009 men inte annars fokuserar lika mycket på är hur man ska reformera jordbruk för att bli mer miljövänligt. Genomgående för SPDs miljöpolitik annars är att de ofta försöker poängtera vilken potentiell ekonomisk vinning deras förslag skulle ge. Detta genom att till exempel peka på hur grön energi eller diverse klimatvänliga innovationer kan leda till fler arbetsmöjligheter.

Socialdemokraterna lyfter klimatfrågan i samtliga partiprogram, men till skillnad från Miljöpartiet gör de sällan detta under en enskild rubrik. Hur stor del miljöfrågan utgör i partiprogrammen varierar mellan åren men 2010 sticker ut som det år då miljön fick minst utrymme. I detta valmanifest nämns hållbar utveckling, men endast i förbifarten och det

presenteras därför inte heller några konkreta förslag om hur miljön ska förbättras. Fokus ligger istället på mål som att Sverige ska befinna sig i framkant i klimatomställningen. Utan konkreta förslag blir det dock svårt att analysera vad detta skulle innebära i praktiken. Både 2014 och 2018 års valmanifest ger fler konkreta förslag för att Sverige ska uppnå dessa mål. Fokuset i partiprogrammen från dessa år ligger på att på att bryta oljeberoendet, säkerställa energiförsörjning, samt att bli världens första fossilfria välfärdsland. I dessa partiprogram tas även ekonomi och vilken del klimatmålen ska ha i budgeten med i beaktning.

Det finns sammanfattningsvis både likheter och skillnader i hur grön politik SPD och Socialdemokraterna bedriver. Bägge partierna lyfter klimatet på något vis i samtliga partiprogram, men de är inkonsekventa i hur stor del frågan får ta mellan olika valår. De lyfter dessutom liknande ämnen: frågan om grön energi och hur man ska fasa ut fossila drivmedel och bränslen är viktig för bägge partier. Det går även att konstatera att partierna gör sina mest avvikande partiprogram beträffande miljö vid samma tidpunkt. Vad som skiljer dem åt är dock på vilket sätt partiprogrammen avviker. Socialdemokraterna gör sitt minst klimatambitiösa partiprogram 2010, då de knappt nämner klimatet. SPD däremot sticker ut 2009 genom att lyfta fler klimatrelaterade frågor än vad de vanligtvis gör. Något som skiljer länderna åt mer generellt är vad partierna inkluderar i sin uppfattning av miljöbegreppet. SPD visar på en något bredare bild om vad miljö innebär och behandlar även frågor som luftkvalitet och buller i trafiken.

4.1.3. Moderaterna /Christlich Demokratische Union

Ett problem med undersökningen av moderaternas valmanifest mellan åren 2006-2014 är att de skrevs tillsammans med partiets dåvarande samarbetspartners i Alliansen. Trots att dessa valmanifest alltså inte är renodlade moderata partiprogram har vi valt att inkludera dessa i vår undersökning. Detta eftersom undersökningens syfte är att se i vilken mån gröna frågor lyfts av andra partier.

Miljöfrågan tar en förhållandevis stor plats i Moderaternas valmanifest. Klimatet har i samtliga partiprogram sin egen rubrik och under rubrikerna går det att finna relativt ambitiösa resonemang kring hållbar utveckling. Moderaterna presenterar både mål som de vill sätta upp för Sveriges klimatpolitik samt konkreta förslag på hur de ska uppnå dessa mål. Det föreligger dock en skillnad i vilka frågor det är som lyfts i förhållande till Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Moderaterna lägger sitt huvudfokus på innovation. Sverige ska skapa

klimatneutrala tekniker som går att sälja utomlands, vilket i sin tur kommer leda till ekonomisk tillväxt. Möjligheten till ekonomisk tillväxt är lika mycket av en motivation till varför man bör utveckla klimatneutrala lösningar som motivationen att stoppa global uppvärmning. Det främsta syftet är alltså inte självklart miljön. Partiprogrammen från år 2002 och 2006 är inte lika ambitiösa. Detta kan dock förklaras av att partiprogrammen i helhet är betydligt kortare och mindre omfattande.

CDU visar inte på någon tydlig trend kring hur stor plats miljöfrågor får ta. De lyfter miljön under specifika rubriker i samtliga partiprogram, med ett speciellt stort fokus på frågor om förnybar energi. CDU förespråkar i merparten av sina partiprogram att hushåll och företag i Tyskland ska drivas av en så kallad "energimix", det vill säga att man använder sig av förnybar energi utan att fasa ut de fossila bränslena. Hållbar utveckling nämns dock bara i två av fem partiprogram. I samtliga partiprogram ger CDU konkreta förslag på vad de vill fortsätta göra för miljön, men det är viktigt att poängtera att förslagen i en majoritet av fallen är formulerade just som vad de vill *fortsätta* göra. Relativt få av förslagen är formulerade som att de är nya idéer som de skulle vilja genomföra. Detta är relevant att lyfta eftersom det vi avser att mäta är hur ambitiös klimatpolitiken är, och en brist på nya idéer kan vara ett tecken på brist på engagemang. Kanske hade det behövts fler variabler i kodschemat för att vi skulle kunna få fram just nyanser genom att se till *vilka* förslag det är de föreslår. I hälften av partiprogrammen tas miljön upp även under rubriker som inte är direkt klimatrelaterade, men då är det snarare för att de vill nämna att de inte tänker bedriva en klimatpolitik som skulle gå emot att skapa arbetsmöjligheter eller ekonomisk tillväxt. Genomgående för CDUs alla partiprogram är att miljöpolitiken och ekonomisk tillväxt måste gå hand i hand och att miljöpolitiken inte får gå emot människors utvecklingsmöjligheter. Staten ska uppmuntra konsumenter och producenter att handla klimatsmart, men det ska inte genomföras några lagar eller reformer som säger åt befolkningen vad de får eller inte får göra. Slutligen är det värt att nämna att CDU visar på en lite annorlunda bild kring vad miljö faktiskt innefattar. Under rubrikerna som behandlar klimatpolitik diskuteras inte endast typiska miljöfrågor utan också hur man ska tackla problematik som rör höga ljud och oren luft.

Moderaterna och CDU har liknande tankar om hur de avser att bedriva klimatpolitik. Bägge partier fokuserar på att miljöpolitik och ekonomisk tillväxt ska gå att kombinera. Det är marknaden och uppfinningsrikedom som ska ge respektive land lösningar till klimatkrisen, inte lagar och reformer. Både Moderaterna och CDU vill se klimatutmaningen mer som en

möjlighet att skapa nya jobb, utveckla ny innovation och stärka den ekonomiska tillväxten. De uttrycker till exempel bäge en vilja för att bli världsledande inom grön innovation, för att därefter kunna exportera denna kunskap och uppfinningsrikedom till andra länder. Vad som skiljer Moderaterna och CDU åt är vad de menar att miljöbegreppet innefattar. Likt skillnaden som observerades i jämförelsen mellan SPD och Socialdemokraterna är det det tyska partiet som har en bredare syn av miljöbegreppet.

4.1.4. Sammanfattning

Sammanfattningsvis kommer vi genom jämförelse mellan alla sex partierna fram till att det föreligger vissa skillnader som är av värde för vår hypotes om politiska förutsättningar. Inte helt förvånande går det att konstatera att det är de gröna partierna som är tydligast formade av grön ideologi. De gröna partierna sticker ut i det avseendet att de förespråkar restriktioner, förbud och specifika skatter för att hålla nere utsläppen snarare än en tro på att den enskilda individen ska ta sitt ansvar. Detta visar på en mer ambitiös klimatpolitik, om ambitiös som i denna uppsats, betyder närmre det grön ideologi står för. Detta eftersom klimatet prioriteras så högt att åtgärder för den inte behöver vara ekonomisk lönsamma. En skillnad som går att observera i båda länderna är att de socialdemokratiska partierna inte lyfter klimatfrågan i den utsträckning som exempelvis Spoon, Hobolt och De Vries (2013) gav oss anledning att tro. Vårt resultat visar alltså inte på att de ideologiskt närliggande partierna lyfter klimatfrågan i större mån än andra partier. Enligt denna teori borde det även gå att utläsa att de konservativa partierna borde ha en mindre ambitiös klimatpolitik då de är placerade längre ifrån de gröna partierna ideologiskt. Inte heller det går att utläsa från resultatet, utan de konservativa partierna förespråkar en klimatpolitik snarlik de socialdemokratiska partierna.

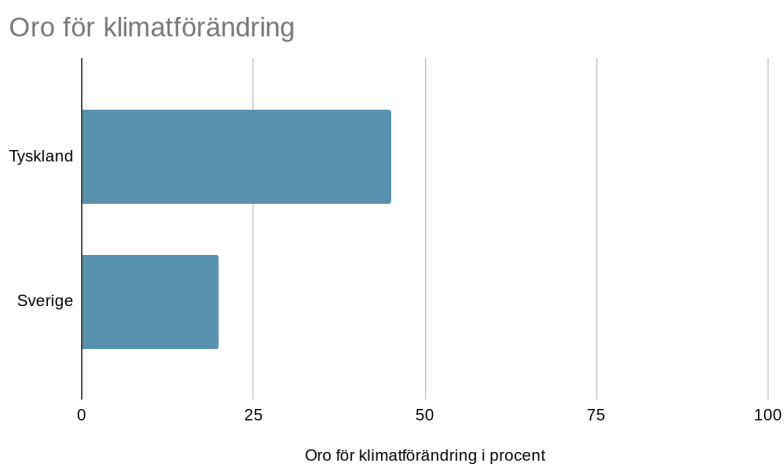
En skillnad länderna emellan är vilka förslag partierna väljer att lägga fram. Die Grünen i Tyskland och Miljöpartiet i Sverige förespråkar till stor del samma slags politik, men partierna de konkurrerar med skiljer sig åt. Socialdemokraterna och Moderaterna i Sverige är inte lika konsekventa som SPD och CDU i att lyfta klimatet, men de svenska partierna är ändå något mer ambitiösa beträffande vad de vill genomföra. I Tyskland är en av de främsta frågorna som lyfts relaterat till klimat om omställningen till att använda mer förnybar energi. I Sverige har vi redan använt oss av förnybar energi länge och fasat ut kolkraft. Det gör att de tyska partierna till stora delar lyfter frågor som inte varit aktuella i Sverige på flera år eftersom man helt enkelt redan har kommit längre i den gröna omställningen.

4.2. Motivation

Land:	Definitiv eller högst sannolikt att klimatet förändras	Klimatförändringar är delvis eller helt orsakade av mänsklig aktivitet	Effekterna av klimatförändringarna kommer vara dåliga
Tyskland	95.4%	94.8%	77.4%
Sverige	96.8%	92.4%	81.2%

Källa: (Poortinga et.al, 2018, European Social Survey, s.4)

Efter att ha tagit del av European Social Surveys opinionsundersökning om vad olika europeer har för uppfattningar om klimatet och klimatförändringar går det att komma fram till följande: I både Sverige och Tyskland är den nästan uteslutande bilden att klimatet förmodligen eller helt säkert förändras. Detta tror 95,4 % av tyskarna och 96,8 % av svenskarna (Poortinga et.al, 2018, European Social Survey s.4). Angående vad det är som orsakar klimatförändringarna tror 94,8 % av de tillfrågade i Tyskland att de, iallafall till viss del, beror på mänsklig aktivitet. I Sverige är de något färre men fortfarande en överhängande majoritet, 92,4 %. Beträffande vilka effekter klimatförändringarna kommer få är det 81,2% av svenskarna som tror att de kommer vara dåliga och 77,4 % av tyskarna. Sverige och Tyskland visar alltså på en relativt samstämmig syn gällande huruvida klimatförändringar existerar, om det människor som orsakat dem samt om de kommer leda till icke-önskvärda effekter.

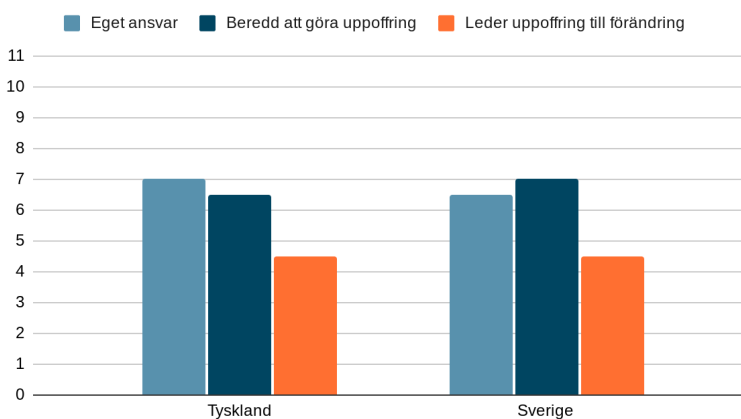

Källa: (Poortinga et.al, 2018, European Social Survey s.6)

Relevant för vår undersökning är dock inte endast om invånarna tror på klimatförändringar och dess effekter utan även om detta är något som oroar dem. Också detta undersöker

European Social Survey. Opinionsundersökningen visar här att en väldigt mycket mindre andel av de tillfrågade människorna i länderna är bekymrade eller känner oro för klimatförändringarna. I Tyskland uttrycker knappt 45 % att de känner sig oroliga för klimatförändringar, vilket står i kontrast till den stora andel som ändå erkänner att klimatet förändras samt att det förmodligen är till viss del på grund av mänsklig aktivitet (Poortinga et.al, 2018, European Social Survey s.6). Det är alltså inte tal om att förneka klimatförändringarna eller mänsklighetens del i dem, människor är bara inte så oroliga över dem. Trots att detta är en mindre andel än de som tror att klimatet förändras är andelen som är oroad för klimatet mycket större i Tyskland än i Sverige. I Sverige uttrycker endast dryga 20 % en oro för miljön. Det är alltså inte mer än en femtedel.

Hur ser privatpersoner på klimatfrågan

Källa: (Poortinga et.al, 2018, European Social Survey, s.9)

Angående hur stort ansvar människor känner på individnivå är känslan av eget ansvar högre i Tyskland än i Sverige, men endast marginellt. På en skala med elva nivåer är den genomsnittliga tyska nivån 7 och i Sverige 6,5 (Poortinga et.al, 2018, European Social Survey, s.9). De tillfrågade har dessutom fått avgöra huruvida de tror att de skulle klara av att använda mindre energi. Svenskarna känner sig mer självsäkra på detta med ett resultat på 7, medan tyskarna är mer osäkra och placerar sig runt 6,5. På frågan om de tillfrågade tror att de uppoffringar de skulle kunna göra faktiskt leder till en positiv förändring för miljön är dock både svenskarna och tyskarna tveksamma, då bägge ländernas genomsnitt är 4,5.

5. Diskussion

Resultatet påvisar att det föreligger skillnader mellan Sverige och Tyskland både när det kommer till politiska förutsättningar och motivation. Det tar sig uttryck i dels vilken politik

som tas upp av de två stora mainstream-partierna i respektive land, samt på vilket sätt oron för klimatförändringarna tar sig uttryck hos de två olika befolkningarna. Vår hypotes om att det krävs både gynnsamma politiska förutsättningar och en motiverad befolkning har alltså i resultatet delvis bekräftats men vad betyder egentligen det för vår frågeställning? Vad kan förklara att ett grönt parti blir framgångsrikt?

5.1. Politiska förutsättningar

Efter att ha genomfört vår undersökning går det att konstatera följande beträffande vilka politiska förutsättningar som föreligger i Sverige respektive Tyskland. Utefter vår undersökningsmetod, en kvantitativ innehållsanalys, gick det inte att finna några större skillnader mellan hur gröna de konkurrerande partierna är. De tyska konkurrerande partierna, SPD och CDU, lyfter klimatfrågan lika mycket som de svenska partierna, ibland till och med mer eftersom det exempelvis alltid finns en rubrik som behandlar miljö i de tyska partiernas valmanifest och så inte alltid är fallet i de svenska. Viktigt att notera är dock att vår undersökningsmetod inte kunde få fram alla nyanser, vilket är viktigt att ta i beaktning vid tolkning av resultatet. SPD och CDU lyfter exempelvis förvisso miljö och klimat i samtliga valmanifest, men detta kan förklaras av att de tyska partiprogrammen i nästan alla fall är längre än de svenska. De tyska partiprogrammen på omkring 100 sidor får helt enkelt plats med mer än de svenska partiprogrammen som oftast är på knappa 20 sidor.

En annan viktig sak att ha i åtanke är att de konkurrerande partierna i Tyskland respektive Sverige inte delar syn om vad klimatpolitik innebär. Tyska SPD och CDU har, som tidigare nämnts, en bredare syn där miljö inte endast syftar till frågor som rör global uppvärmning utan även höga ljud eller luftföroreningar. De svenska partierna lyfter alltså inte klimatpolitik riktigt i samma mån som de tyska, men när de väl gör det visar de på en något mer ambitiös klimatpolitik som är mer i linje med den som de gröna partierna vill genomföra. Det är med andra ord svårt att uttala sig helt säkert om huruvida det föreligger politiska förutsättningar som är mer gynnsamma för ett grönt parti i vardera landet.

Angående partisystem går det att konstatera att Die Grünen och Miljöpartiet verkar inom snarlika system. Det går därför inte att dra några slutsatser om att partisystem skulle kunna ligga till grund för eventuella skillnader länder emellan. Hade tid funnits att undersöka ännu ett fall och då ett som inte verkar inom ett flerpartisystem hade slutsatser kunnat dras om

eventuell inverkan. Eftersom vår studie utgick från en så kallad mest lika design var detta dock inte aktuellt.

Varför partier väljer att lyfta nischfrågor beror enligt Spoon, Hobolt och De Vries (2013) till viss del på hur nära partiet befinner sig nischpartiet ideologiskt. Om detta stämmer skulle det innebära att SPD respektive Socialdemokraterna är mer benägna att lyfta klimatfrågan, eftersom det är de partierna som är placerade närmast de gröna partierna ideologiskt. Efter att ha sett till vårt resultat går det dock att konstatera att det inte stämmer. SPD är inte mer gröna än CDU i Tyskland och i Sverige är Moderaterna ibland till och med bättre på att lyfta klimatet än Socialdemokraterna. En möjlig förklaring till detta kan vara att SPD och Socialdemokraterna båda har samarbetat med respektive grönt parti under samtliga av de åren vi har undersökt. Kanske är det så att de socialdemokratiska partierna inte upplevt sig lika hotade av de gröna partierna, som ändå är deras samarbetspartners. I det nuvarande läget upplever de socialdemokratiska partierna sig förmodligen inte speciellt hotade av de gröna partierna eftersom inget av partierna är ett hot för att bli det största partiet i koalitionen. I detta fall gynnas alltså endast de socialdemokratiska partierna av att de gröna partierna får mycket röster, eftersom det innebär ett bättre parlamentariskt läge för dem själva. Hade partierna däremot inte samarbetat hade det förmodligen varit troligare att socialdemokraterna skulle försöka ta över klimatfrågan. Generellt för de gröna partiernas konkurrenter är att de intar en s.k *accommodative* position gentemot klimatfrågan. De närmar sig alltså de gröna partiernas position något för att försöka avvärja hotet som de annars utgör.

Ytterligare en politisk förutsättning vi tror kan förklara varför det går bättre för Die Grünen än Miljöpartiet är relaterat till vilka andra partier som till viss del lyfter klimatfrågan. Sverige och Tyskland och deras respektive gröna partier liknar, som vi tidigare nämnt, varandra på flera olika sätt. En betydelsefull skillnad länderna emellan är dock att det i Sverige redan vid Miljöpartiets grundande fanns ett parti som identifierade sig som grönt. Detta förändrar den politiska situationen som Miljöpartiet verkar inom. Att det finns både ett vänsterorienterat grönt parti och ett mitten-högerorienterat grönt parti förändrar Miljöpartiets förutsättningar på flera olika sätt. För det första ger två konkurrerande gröna partier på olika sidor av den politiska arena väljare fler alternativ. För den väljargrupp i Sverige som bryr sig om klimatet men inte är speciellt vänster finns det ett alternativ. Genom att ha ett annat grönt parti försvagas Miljöpartiets ställning eftersom de måste konkurrera med Centerpartiet över gröna

väljare. I Tyskland, där Die Grünen är det enda partiet med en grön profil, är de politiska förutsättningarna mer gynnsamma.

För det andra kan Centerpartiet och att de också är ett grönt alternativ också påverka vårt resultat. Detta eftersom tre av de valmanifest vi studerade, för åren 2006, 2010 och 2014 var Alliansen och inte endast Moderaternas. Alliansens var en koalition mellan Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet. Att vi studerade Alliansen och inte renodlade moderata partiprogram kan ha påverkat vårt resultat, eftersom Centerpartiet har varit delaktiga i att utforma de partiprogrammen och därför kan ha sett till att klimatfrågan kommer med på agendan. Detta kan också förklara varför Moderaterna såg ut att vara relativt gröna enligt deras valmanifest; det var egentligen kanske inte dem specifikt som drev frågan utan snarare Centerpartiet.

För det tredje kan Centerpartiet och det alternativ de utgör positionera Miljöpartiet som mer vänster än Die Grünen. Die Grünen, som enda gröna parti, samarbetar visserligen med SPD och är därmed på vänsterblocket i tysk politik men de har möjlighet att förhålla sig relativt ideologiskt obundna på ett sätt som Miljöpartiet inte kan. Detta eftersom Centerpartiet är ett tydligt liberalt parti och Miljöpartiet därför får positionera sig mer vänster för att ha en chans att nå andra väljargrupper. Hade inte Centerpartiet funnits är det inte säkert att Miljöpartiet hade varit lika vänster eftersom den gröna ideologin egentligen inte på ett tydligt sätt är kopplat till klassiska ideologier såsom socialism, konservatism eller liberalism. Die Grünen kan därför tros ha ett större svängrum angående var de ställer sig i olika frågor, medan Miljöpartiet har en ideologisk riktning utöver den gröna ideologin som de tydligare måste förhålla sig till.

5.2. Motivation

Gällande vår andra potentiella förklaringsfaktor, hur motiverade befolkningen är för klimatfrågan, går det att konstatera att det, likt vi misstänkte, föreligger en större oro och ett större engagemang för klimatet i Tyskland, där det gröna partiet också är mer framgångsrikt. Vår teori om att befolkningen måste vara motiverad och engagerad för att ett grönt parti ska kunna bli framgångsrikt tycks alltså stämma. Men varför är tyskarna mer engagerade för klimatet än svenskarna? En eventuell möjlig förklaring går att hitta i hur påverkade de olika länderna har varit av klimatförändringar samt vilka klimatrelaterade naturkatastrofer de

drabbats av. Hoffman m.fl (2022) visar i sin studie att människor blir mer oroliga för klimatförändringar om de upplevt avvikande väder på nära håll. Ser man till våra fall går det att konstatera att Tyskland och Sverige skiljer sig på flera sätt. För det första är Tyskland något mer utsatt i sitt geografiska läge än Sverige, eftersom de befinner sig längre ner i Europa. Längre ner, som i Tyskland, möts högtryck från södra Europa och lågtryck från norra Europa som skapar kraftiga vindar och i vissa fall storm. Även om alla stormar självklart inte drabbar Tyskland specifikt är de på grund av sitt geografiska läge närmare andra länder som drabbas av avvikande väder och det finns därför anledning att tro att media därför lyfter klimatet mer, eftersom det helt enkelt finns mycket att rapportera om.

Utöver det mer självklara i att Tyskland och Sverige är belägna på olika platser i Europa går det att urskilja skillnader som rör vilka former av avvikande väder de har varit med om. De flesta av de extremväder som Sverige drabbats av har även Tyskland drabbats av, men Tyskland har även drabbats av väder som Sverige blivit relativt förskonat från. Både Sverige och Tyskland var med om den extrema värmen 2018, men Tyskland har sedan dess dels varit med om torka igen, dels upplevt översvämningarna 2021 med förödande konsekvenser. Det kanske även finns något viktigt att finna i detta. Torkan 2018 var i Sverige förvisso uppmärksammas och ledde till oro för exempelvis lantbrukare som såg sin produktion minska, men den värsta förödelsten drabbade landsbygd, inte stad. Översvämningarna i västra Tyskland 2021 drabbade städer i större utsträckning. Detta är relevant av två anledningar. Dels bor det mer människor i stad än på landsbygd, vilket betyder att fler människor blir drabbade och får se konsekvenserna av klimatförändringar på nära håll. Dels är staden mer känslig för de extrema väder den kan drabbas av. Skulle det falla ett massivt regn över stora skogsområden i norra Sverige skulle inte människor bli lika påverkade och vattnet skulle dessutom få flöda fritt och naturen skulle på ett annat sätt få ha sin gång. Staden är mer begränsad i sin utformning. Kanske beror tyskarnas engagemang för klimatet alltså på att de blivit mer direkt drabbade av de extremväder de upplevt än svenskarna.

5.3. Andra potentiella förklaringar

Det finns dock självklart andra möjliga förklaringsfaktorer till varför det har gått bättre för just Die Grünen än Miljöpartiet. Dessa förklaringsfaktorer har mer att göra med de specifika länderna än vad de är generella förklaringsfaktorer kring varför vissa gröna partier blir mer framgångsrika. En poäng som vi anser vara viktig att ta upp är att det finns en skillnad i hur

utvecklade Tyskland och Sverige är angående hållbarhet och klimat. Tyskland kämpar fortfarande med att göra sig oberoende av kolkraft och kunna förlita sig mer på förnybara alternativ. Sverige har redan genomfört flera av dessa förändringar och vägen framåt ser därför lite annorlunda ut. Detta är viktigt att ha i åtanke eftersom det kan ha en påverkan på varför folk väljer att rösta eller inte rösta på gröna partier. Även om Die Grünen och Miljöpartiet till stor del vill införa samma politik är Tyskland längre ifrån att kunna genomföra den. De förslag som de gröna partierna vill genomföra som kräver något av väljaren, exempelvis en förändring i livsstil, är förmodligen längre bort i Tyskland. Att rösta på Die Grünen för att lätta sitt samvete kanske fungerar i Tyskland, eftersom de har fler politiska kamper att föra innan de kommer kräva att individerna ska ändra om sina liv. I Sverige, där vi kommit längre i klimatomställningen, kanske kraven på att vi som individer behöver ställa om, är mer pressande och eftersom det redan finns en brist på motivation för att förändra klimatet, övermäktiga.

6. Slutsats

Efter att ha genomfört vår undersökning och diskuterat det resultat vi kommit fram till har vi nått följande slutsatser: Vår hypotes om att det krävs ett samspel mellan politiskt utrymme och en motiverad väljarbas för att ett grönt parti ska bli framgångsrikt stämmer till viss del, men att endast undersöka två fall är inte tillräckligt för att resultatet ska kunna anses vara generaliserbart. Vi står fast vid att vår frågeställning är relevant och att det finns ett värde i att undersöka vad som kan förklara ett grönt partis framgång, eftersom detta är intressant både för gröna partier och deras motståndare, men också för att vi ska kunna få en djupare förståelse om nischpartier i allmänhet och hur politisk strategi kan påverka deras framgång. Med detta sagt hade denna frågeställning egentligen behövt besvarats i en något mer omfattande studie där man skulle kunna inkludera fler variabler och undersöka fler fall.

Gällande vår frågeställning, vilka förklaringsfaktorer går det att identifiera till varför ett grönt parti blir framgångsrikt? kan vi konstatera följande: det krävs liksom vi misstänkte inte endast motiverade väljare eller ett politiskt utrymme för att ett grönt parti ska lyckas, utan bägge faktorer måste samspela. Vad som är viktigt att poängtera är dock att det även kan finnas andra viktiga förklaringsfaktorer som vi inte upptäckt i vår analys. Vår studie är ett försök att starta en diskussion som förhoppningsvis kan studeras vidare. Klimatet fortsätter vara en högaktuell fråga och en utmaning politiker måste ta itu med nu. Huruvida

klimatfrågan kommer att drivas av gröna nischpartier eller väletablerade mainstream-partier kan dock endast framtiden utvisa.

Referenslista

Baccini Leonardo, Leemann Lucas, 2020. Do natural disasters help the environment? How voters respond and what that means. *Political Science Research and Methods*, s. 468–484. <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/EE56E76D32DC096EF81512D84A685E44/S2049847020000254a.pdf/do-natural-disasters-help-the-environment-how-voters-respond-and-what-that-means.pdf>

Christlich Demokratische Union (2002), *Leistung und Sicherheit Zeit für Taten*, https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2015-1/41521_2002.pdf (hämtad 2022-12-15)

Christlich Demokratische Union (2005), *Deutschlands Chancen nutzen - Wachstum. Arbeit. Sicherheit.*, https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/41521_2005.pdf (hämtad 2022-12-15)

Christlich Demokratische Union (2009), *Wir haben die kraft gemeinsam für unser land*, https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/41521_2009.pdf (hämtad 2022-12-15)

Christlich Demokratische Union (2013), *Gemeinsam erfolgreich für Deutschland.*, https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/41521_2013.pdf (hämtad 2022-12-15)

Christlich Demokratische Union (2017), *Für ein Deutschland, in dem wir gut und gerne leben*, https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2017-2/41521_2017.pdf (hämtad 2022-12-15)

Der Bundeswahlleiter, 2022, *Zweitstimmenanteile*, <https://www.bundeswahlleiter.de> (hämtad 2022-12-30)

Die Grünen (2002) *Grün wirkt!*, https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2015-1/41113_2002.pdf (hämtad 2022-12-15)

Die Grünen (2005) *Wahlprogramm 2005*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/41113_2005.pdf (hämtad 2022-12-15)

Die Grünen (2009) *Der Grüne neue gesellschaftsvertrag*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/41113_2009.pdf (hämtad 2022-12-15)

Die Grünen (2013) *Zeit für den grünen Wandel*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/41113_2013.pdf (hämtad 2022-12-15)

Die Grünen (2017) *Zukunft wird aus mut gemacht*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/2017-2/41113_2017.pdf (hämtad 2022-12-15)

Gallagher Michael (2020) Elections and referendums, Caramani Daniele (red.), *Comparative Politics*, 5:e uppl., Oxford, Oxford University Press, s.178

Hoffman Roman, Muttarak Raya, Peisker Jonas, Stanig Piero, 2002, Climate change experiences raise environmental concerns and promote Green voting, *Nature Climate Change*, (12): s.148-155, <https://www.nature.com/articles/s41558-021-01263-8>

Hobolt Sara B. , De Vries Catherine E., 2015. Issue Entrepreneurship and Multiparty Competition. *Sage Journals*, Vol. 48(9), s.1091-1223.
<https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/001041401557503>

Humphrey, Mathew. 2013. Green ideology. Freedden, Michael. Sargent, Lyman Tower. Stears, Marc (red.). *The Oxford Handbook of political ideologies*. Oxford: Oxford University Press, s.422-438.

Meguid, Bonnie M, 2005. Competition Between Unequals: The Role of Mainstream Party Strategy in Niche Party Success. *American Political Science Review*, Vol.99 (3), s.347-359.
<https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/competition-between-unequals-the-role-of-mainstream-party-strategy-in-nisch-party-success/74958063576E765C21430A8CB57DCC1B>

Miljöpartiet de gröna (2002) *Grönt valmanifest 2002*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/11110_2002.pdf (hämtad 2022-12-15)

Miljöpartiet de gröna (2006) *Valmanifest 2006*,
https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/11110_2006.pdf (hämtad 2022-12-15)

Miljöpartiet de gröna (2010) *Framtiden är här*,
https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/11110_2010.pdf (hämtad 2022-12-15)

Miljöpartiet de gröna (2014) *Valmanifest*,
https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2017-2/11110_2014.pdf (hämtad 2022-12-15)

Miljöpartiet de gröna (2018) *Nu - klimatet kan inte vänta*,
https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-1/11110_2018.pdf (hämtad 2022-12-15)

Moderaterna (2002) *Rösta på ditt sverige*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/11620_2002.pdf (hämtad 2022-12-15)

Moderaterna (2006) *Fler i arbete - mer att dela på*,
https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2017-1/11620_2006.pdf (hämtad 2022-12-15)

Moderaterna (2010) *Jobbmanifestet*,
https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2017-1/11620_2010.pdf (hämtad 2022-12-15)

Moderaterna (2014) *Vi bygger Sverige*,
https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2017-2/11620_2014.pdf (hämtad 2022-12-15)

Moderaterna (2018) *Nu tar vi tag i Sverige*,
https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-1/11620_2018.pdf (hämtad 2022-12-15)

Poortinga, Wouter. Fisher, Stephen. Böhm, Gisela. Steg, Linda. Whitmarsh, Lorraine. Ogunbode, Charles. (2018), *European Attitudes to Climate Change and Energy: Topline Results from Round 8 of the European Social Survey*.
https://www.europeansocialsurvey.org/docs/findings/ESS8_toplines_issue_9_climatechange.pdf

Socialdemokraterna (2002) *Valmanifest - tillsammans för trygghet och utveckling*
https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/11320_2002.pdf (hämtad 2022-12-14)

Socialdemokraterna (2006), *Valmanifest 2006*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/11320_2006.pdf (hämtad 2022-12-14)

Socialdemokraterna (2010) *Fler jobb och nya möjligheter - Vägval 2010*
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/11320_2010.pdf (hämtad 2022-12-14)

Socialdemokraterna (2014) *Ett bättre Sverige - för alla. Valmanifest 2014*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/2017-2/11320_2014.pdf (hämtad 2022-12-14)

Socialdemokraterna (2018) *Det största trygghetsprogrammet i modern tid - Valmanifest 2018*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/2019-1/11320_2018.pdf (hämtad 2022-12-14)

Sozialdemokratische Partei Deutschland (2002), *Erneuerung und Zusammenhalt*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/2015-1/41320_2002.pdf (hämtad 2022-12-15)

Sozialdemokratische Partei Deutschland (2005), *Das Wahlmanifest der SPD*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/41320_2005.pdf (hämtad 2022-12-15)

Sozialdemokratische Partei Deutschland (2009), *Das Regierungsprogramm der SPD*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/41320_2009.pdf (hämtad 2022-12-15)

Sozialdemokratische Partei Deutschland (2013), *Das wir entscheidet*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/41320_2013.pdf (hämtad 2022-12-15)

Sozialdemokratische Partei Deutschland (2017), *Es ist Zeit für mehr Gerechtigkeit: Zukunft sichern, Europa stärken*,
https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/2017-2/41320_2017.pdf (hämtad 2022-12-15)

Valmyndigheten, 2022, *Valresultat 2022*,

<https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2022/valresultat.html> (hämtad 2022-12-30)

2002/2003:03 URD2. *Valsystemet i Tyskland - en lyckad blandning?*

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/rapport-fran-riksdagen/valsystemet-i-tyskland-en-lyckad-blandning_GQA6URD2/html